

Sal D

Tungbilopplæringen - status og veien videre

Jan E. Isachsen og Lennart Garnes, Vegdirektoratet

Statens vegvesen

Tungbilopplæring – status og veien videre

Jan Edv. Isachsen

Lennart Garnes

Trafikantseksjonen Vegdirektoratet

Disposisjon

- Kort litt om status/fakta
- Yrkesjåførdirektivet – sentrale bestemmelser

Fullstendig gjennomgang av høringsforslag på høringsmøte i Vegdirektoratet 30. oktober kl 12.00

- Hvordan ser framtiden på dette området ut?
  - Diskusjon / spørsmål

Føreropplæring

Ny forskrift og læreplaner 2005

Opplæring lastebiler / busser

	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Trinn 4				Førerprøve
				Ulykkesberedskap	Sikkerhetskurs veg	Sikring avlast	Sikkerhetskurs bane	
C1	Grunnkurs 3 timer	★ ◇	★ ◇	9 timer	+ timer	9 timer	9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk
C		★ ◇	★ ◇		+ timer			9 timer
D1		★ ◇	★ ◇		+ timer	9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk	
D		★ ◇	★ ◇		+ timer		9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk

Opplæring vogntog klasse C1E, CE, D1E, DE

	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Trinn 4			Førerprøve
				Sikkerhetskurs veg	Sikring avlast	Sikkerhetskurs bane	
C1E		★ ◇	★ ◇	+ timer			★ Praktisk
CE		★ ◇	★ ◇	10 timer		9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk
D1E		★ ◇	★ ◇	+ timer	2 timer		★ Praktisk
DE		★ ◇	★ ◇		2 timer		★ Praktisk

- ★ = fastsatt kompetansemål
- ◇ = obligatorisk veiledningstime
- (grønt) = frivillig opplæring
- (gul) = obligatorisk opplæring

Omfang føreropplæring

Antall førstegangsutstedelser tungbilførererkort

	C1	C	CE	D1	D	DE	Sum
2004	1792	4995	( )	2054	2216	( )	11057
2005	1919	4267	( )	2065	1760	( )	10011

Totalt ca. **10 000** personer pr. år

Fra stabilt til nedadgående?:

1. halvår 2005 -> 2006 = - **12%**

Yrkessjåførdirektivet – krav fra EU

Grunnleggende kompetanse

- **Alle yrkessjåførere** må i framtiden skaffe seg en spesiell yrkeskompetanse i tillegg til førerkortet for tungbil.
- De som i fremtiden vil være yrkessjåfør for både gods- og persontransport, må ha oppnådd kompetanse for hver av dem.
- **De som har tungbilførerkort** i dag, vil automatisk oppnå grunnleggende yrkessjåførkompetanse på grunnlag av sin erfaring.
- **Alle nye sjåførere** etter nevnte datoer, må derimot ta tilleggsutdanning ut over førerkort-opplæringen for å få et slikt kompetansebevis.

Etterutdanning

- **Eksisterende og nye sjåførere:** Kompetansebeviset er gyldig i 5 år. For å få fornyet det, må sjåføren ha gjennomført et 35 timers etterutdanningskurs. Etterutdanningen må gjennomføres regelmessig hvert femte år.

Emner i Yrkessjåførdirektivet

Emne 1: Videreutdanning i rasjonell kjøring med hovedvekt på sikkerhet

Felles lærestoff

For yrkessjåføerbevis godstransport

For yrkessjåføerbevis persontransport

Emne 2: Regelkunnskap

Felles lærestoff

For yrkessjåføerbevis godstransport

For yrkessjåføerbevis persontransport

Emne 3: Helse, trafiksikkerhet, arbeidsmiljø, service og logistikk

Felles lærestoff

For yrkessjåføerbevis godstransport

For yrkessjåføerbevis persontransport

Innføringsdatoer

Grunnutdanning:

Persontransport 10. september 2008

Godstransport 10. september 2009

Etterutdanning:

Persontransport: 2011 – 2015

Godstransport: 2012 - 2016

Knyttet til utløpsdato for tungbilførererkort, egen tabell utarbeidet

Omfang

Ca. 50 000

yrkessjåførere i Norge omfattes av direktivet

Fornyelse hvert 5. år:

$$50\ 000 : 5 = \mathbf{10\ 000\ pr.\ \text{år}}$$

Yrkessjåførdirektivet – gjennomføring i Norge

- Lovforslag ligger i SD, sendes Stortinget i høst
- Forskrift sendt på høring. Se www.vegvesen.no
Høringsfrist 9. desember
- Læreplanutkast utarbeidet.
Blir sendt på høring i 2007

Yrkessjåførdirektivet – gjennomføring i Norge

- Regelverket har likheter med regelverk i føreropplæringen
- Tar også hensyn til at dette er regelverk som gjelder yrkesutøvere og berører transportbransjen
- Har registrert signaler om kapasitetsproblemer på lærersiden og sjåførmangelen
- Ser faren for prisdriving
- Direktivets skal være en ytterligere styrking av trafikksikkerheten – drar også veksler på styrkingen av føreropplæringen

Nasjonalt modellvalg

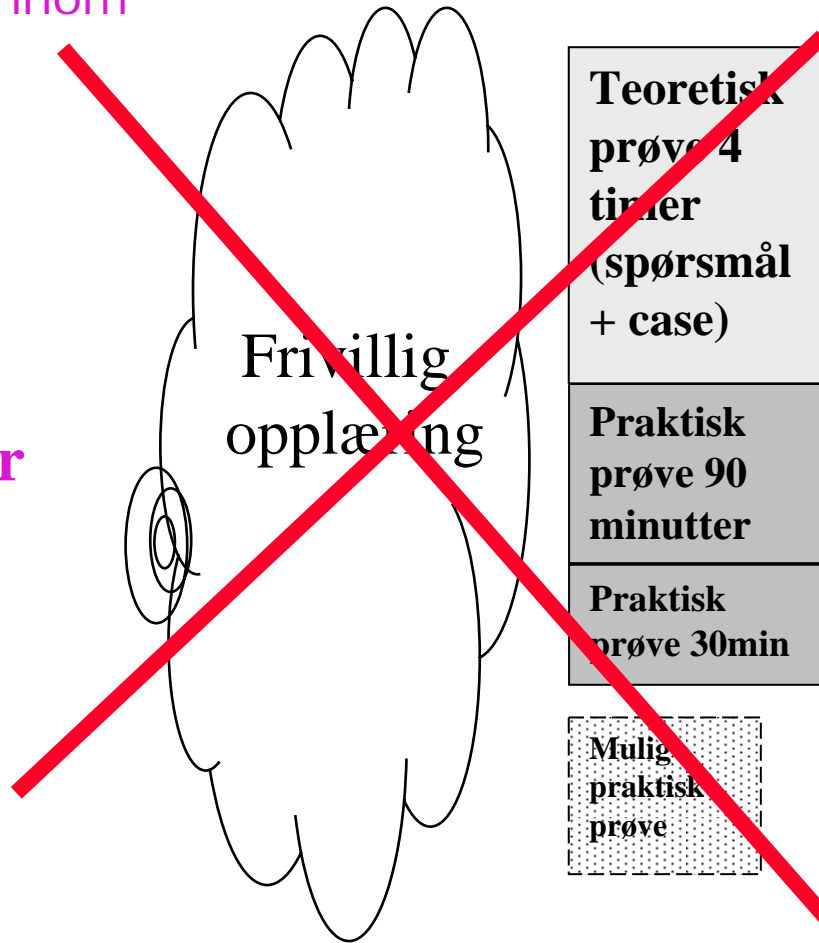
Grunnleggende kvalifikasjonskrav

Oppnås gjennom

Teoretisk prøve

eller

Teoretisk prøve 4 timer (spørsmål + case)

Praktisk prøve 90 minutter

Praktisk prøve 30min

Mulig praktisk prøve

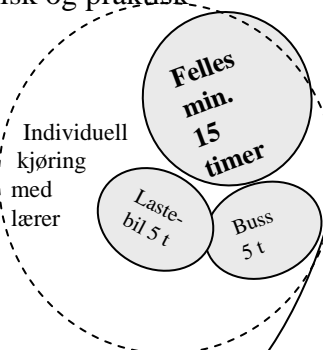
Grunnleggende kvalifikasjonskrav

Obligatorisk opplæring

280 timer /

150 t komprimert

teoretisk og praktisk

Teoretisk
prøve

Hovedmodell 280 timer

Det gis adgang til å tilby kurs etter **komprimert** modell.

Denne foreslås å inneholde **20** timer praktisk kjøring
=> et omfang på **150** timer.

(Direktivets minstekrav = 140 timer/10 timer kjøring)

Utvidelse

(Gods- til persontransport eller omvendt)

70 timer (**35** i komprimert modell)

Emner knyttet til kjøretøytypen

Derav **5** timer kjøring (i begge modellene)

Alder, konsekvenser for omfang ?

Aldersfordeling 2005

Alder \ Klasse	Klasse C1	Klasse C	Klasse D1	Klasse D	Alle
18 – 20 år	82	580	0	0	662
21 - 23 år	214	897	280	356	1747
over 23 år	1623	2790	1 785	1404	7602
	1919	4 267	2 065	1760	10 011

Føreropplæring i forhold til Yrkessjåførutdanning

- Føreropplæringen tar seg av den grunnleggende delen
- Trinn 4 sterkt påvirket av det den gang nylig vedtatte Yrkessjåførdirektiv
- Norsk føreropplæring går allerede lengre enn førerkortdirektivet

Grunnopplæring overlapper føreropplæringen

- Inntil 34 obligatoriske undervisningstimer fra føreropplæringen (trinn 4) gjøres om til inntil 21 klokketimer opplæring etter yrkessjåførforskriften.
- Ved erverv av både førerkort og yrkessjåførbevis må dermed denne opplæringen bare gjennomføres en gang.

Godskrijving av timer

§ 3-5 Krav om individuell kjøretrening
20 (klokke)timer

§ 3-6 Innhold kjøretrening

Krav § 3-5 20 timer
 – Godskrijving **x** timer fra føreropplæring se figur
 = y timer fra læreplan YSD

 = godskrevet kjøring i YSD

§ 3-7 Godskrijving teori

Kurs i ulykkesberedskap
9 undervisningstimer = 7 klokketimer

Kurs i sikring av last
9 undervisningstimer = 7 klokketimer

Krav	280 timer	150 timer
- Krav kjøring	20 timer	20 timer (se § 3-6)
- Ulykke godskrevet	7 timer	7 timer
- Sikring godskrevet	7 timer	7 timer
= Rest teori	246 timer	116 timer

 = godskrevet teoritimer i YSD

Opplæring lastebiler / busser

	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Trinn 4			Førerprøve	
				Ulykkesberedskap	Sikkerhetskurs veg	Sikring avlast	Sikkerhetskurs bane	
C1	Grunnkurs 3 timer	★	★	9 timer 7 t	+ timer 2 t	9 timer		★ Teoretisk ★ Praktisk
C		★	★		+ timer 3 t	7 t	9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk
D1		★	★		+ timer 2 t			★ Teoretisk ★ Praktisk
D		★	★		+ timer 3 t			9 timer

Opplæring vogntog klasse C1E, CE, D1E, DE

	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Trinn 4			Førerprøve
				Sikkerhetskurs veg	Sikring avlast	Sikkerhetskurs bane	
C1E		★	★	+ timer 3 t			★ Praktisk
CE		★	★	6 t	10 timer	9 timer	★ Teoretisk ★ Praktisk
D1E		★	★	+ timer 3 t	2 timer		★ Praktisk
DE		★	★		2 timer		★ Praktisk

★ = fastsatt kompetansemål
 ◇ = obligatorisk veiledningstime
 = frivillig opplæring
 = obligatorisk opplæring

Etterutdanning - formål og gjennomføring

- Etterutdanningen har til formål å utdype og repetere lærestoffet fra grunddelen, med særleg vekt på trafikksikkerhet og drivstoffbesparende kjøring (miljøvennlig kjøring).
- Oppdatering av kunnskapsnivået.
For eksempel regelverk, teknologisk utvikling etc.
- Ordlyden stiller ikke eksplisitt krav om individuell kjøring – likevel vanskelig å tenke seg effektiv måloppnåelse uten.
- Direktivet åpner for at deler av etterutdanningen kan skje i simulator. En mulighet for Norge, ikke et krav.
- Håp om et mangfold av læresteder, også bedrifter?
Forskriften sine krav til læresteder er utformet med det for øyet.

Etterutdanning - gjennomføring

- 35 timer innen hvert 5. år etter første gang/fornyelse
- 5 delkurs à 7 timer over minst 5 dager i løpet av 6 måneder
- 2 kjøretøytyper: 1 av delkursene relatert til det andre kjøretøyet
- Må hente ut bevis innen 3 måneder etter
=> tas i slutten av 5-årsperioden

Læresteder

- Godkjennes av regionvegkontoret
- Kan bli godkjent for undervisning i deler av emnene
- Krav om undervisningsansvarlig (ikke "faglig leder")
- Lærestedene ansvarlige for lærernes kvalifikasjoner og faglige bakgrunn
- Skal melde inn til TA/TSK tilsvarende obligatoriske kurs i dag

Lærerpersonell (1)

Grunnkrav til lærere:

Den som har faglig og pedagogisk utdanning tilsvarende minst 150 studiepoeng/50 vekttall høyere utdanning, kan undervise i de emner som har en relevant faglig sammenheng med den enkeltes faglige bakgrunn.

Inntil videre kan også trafikklærere med tungbilkompetanse uten høgskoleutdanning undervise i emner som har relevant faglig sammenheng.

Lærerpersonell (2)

- Lærerkrav ved individuell kjøretrening
  - Eleven har førerett: 5 år dokumentert erfaring som yrkessjåfør og / eller
Godkjent trafikklærer tungbil
  - Eleven har ikke førerett: Godkjent trafikklærer tungbil
- Lærerkrav etterutdanningen
  - Generelt: Grunnkravene
  - Bedriftsintern opplæring: Også personer med fagutdanning + 5 års relevant yrkeserfaring kan undervise i fag som er relatert til sin fagutdanning

Tilsyn

- Underlagt tilsvarende tilsynskrav som vi kjenner fra bl.a. trafikkopplæringsforskriften
- Tilsynet fra Statens vegvesen vil bli intensivert i framtiden

Fysisk bevis

- Avmerkes som kode i førerkortet
- De som har førerrett i dag kan kjøre uten kode / får koden først påført ved første innbytte
- I spesielle tilfeller kan eget bevis utstedes (bl.a. ikke norsk førerkort)
- Gyldighet 5 år; vil bli samkjørt med fremtidig 5 års gyldighet på førerkortet (krav i 3. førerkortdirektiv)

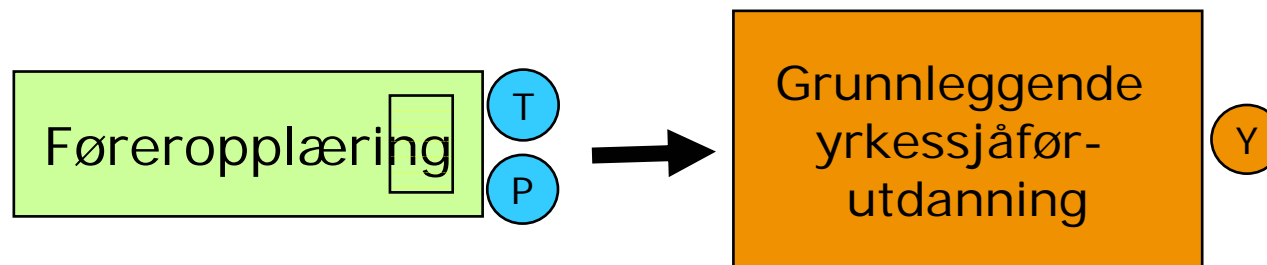
Hvordan blir tungbilopplæringen i framtiden? (1)

- Utdanningsnivået i samfunnet stiger
- Behovet for transport øker, spesielt i "gode" tider
- Utenlandsk arbeidskraft inn på markedet
- Mangel på trafikklærere
- Yrkessjåførdirektivet
- Transportbransjen mer aktiv?
- Off. skoleverk får større rolle?
- ?

Hvordan blir tungbilopplæringen i framtiden? (2)

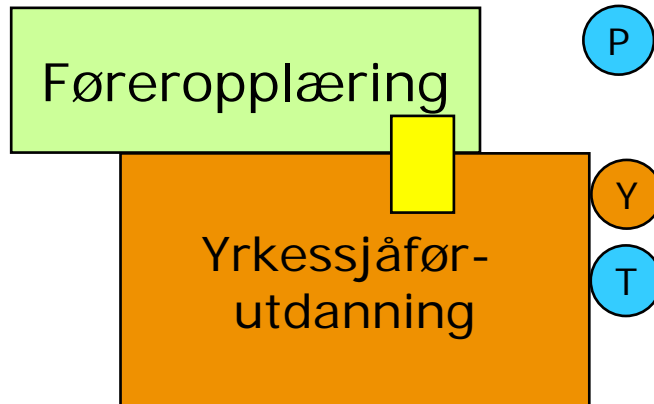
Mange vil kanskje tenke slik.....

Hvordan blir tungbilopplæringen i framtiden? (3)

Men blir det kanskje

slik

eller kanskje slik ?

eller slik

